

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของการวิจัย

กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จัดตั้งขึ้นเมื่อ 1 ตุลาคม 2515 เป็นองค์กรนำด้านการวิจัยและพัฒนาพืช เครื่องจักรกลการเกษตร และเป็นศูนย์บริการตรวจสอบรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรในระดับสากล โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีภารกิจหลักในการศึกษา ค้นคว้า วิจัย ทดลอง และพัฒนาวิชาการเกษตรด้านต่างๆ ที่เกี่ยวกับพืช ให้บริการด้านการวิเคราะห์ ทดสอบ ตรวจสอบ รับรอง และให้คำแนะนำเกี่ยวกับเรื่องดิน น้ำ ปุ๋ย วัสดุการเกษตร ผลผลิต และผลิตภัณฑ์พืช การบริการส่งออกสินค้าเกษตร และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรแก่เจ้าหน้าที่ ส่วนราชการ เกษตรกร และเอกชนที่เกี่ยวข้อง (กรมวิชาการเกษตร, 2558)

ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้มุ่งมั่นพัฒนางานด้านวิจัย รวมทั้งต่อยอดงานวิจัยที่ประสบผลสำเร็จมาโดยตลอด โดยมุ่งเน้นการพัฒนาอย่างรอบด้าน ทั้งด้านพืช สัตว์ ประมง พัฒนาสายพันธุ์และการแปรรูปต่าง ๆ รวมถึงเครื่องจักรกลการเกษตร เทคโนโลยีการผลิตใหม่ๆ การวิจัยด้านเศรษฐกิจ และการให้บริการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร ไปสู่เกษตรกร ประชาชน และผู้สนใจทั่วไปซึ่งสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง ในการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพหรือเพิ่มรายได้แก่ครอบครัว

เพื่อเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ผลงานวิจัยของหน่วยงานภายใต้กระทรวงเกษตรฯ ที่โดดเด่นทั้ง 15 หน่วยงานให้เป็นที่รู้จักและรับรู้ในวงกว้าง กระทรวงเกษตรฯ ได้มีนโยบายให้มีการจัดนิทรรศการแสดงผลงานวิจัยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ขึ้นภายใต้ชื่อ “เกษตรวิจัย เกษตรไทย ก้าวหน้า” ณ ห้องประชุม 115 (ชั้น 1) กระทรวงเกษตร ถนนราชดำเนินนอก ซึ่งได้เปิดตัววันแรกในวันที่ 3 สิงหาคม 2558 ที่ผ่านมา และจะให้แต่ละหน่วยงานหมุนเวียนมาจัดแสดงสัปดาห์วันสัปดาห์ไปจนถึงวันที่ 11 มีนาคม 2559 สำหรับรูปแบบการจัดนิทรรศการ จะเน้นนำเสนอผลงานที่เป็นรูปธรรม สามารถใช้งานได้จริงรวมทั้งการสาธิตให้เห็นถึงขั้นตอนการดำเนินงานต่าง ๆ ของงานวิจัย เพื่อกระตุ้นความสนใจในการศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับงานวิจัยให้แก่เกษตรกร และประชาชนคนไทยให้ขยายผลต่อไป อาทิ ฝ่ายพับได้ในงานชลประทาน (Flap gate Weir) โดยกรมชลประทาน เทคโนโลยีการจัดการน้ำในนาข้าวอย่างประหยัดแบบเปียกสลับแห้ง โดยกรมการข้าว

การส่งเสริมการใช้ชุดเครื่องมือไถระเบิดดินดานในพื้นที่การปลูกพืชไร่ (มันสำปะหลัง) โดยกรมส่งเสริมการเกษตร การเปรียบเทียบคุณภาพเนยแข็งเฟต้าที่ผลิตจากน้ำนมโคและจากน้ำนมกระบือ โดยกรมปศุสัตว์ รูปแบบกลุ่มสมาชิกสหกรณ์ในชุมชนที่ก่อให้เกิดความเข้มแข็งต่อสหกรณ์ โดยกรมส่งเสริมสหกรณ์ การพัฒนาแหล่งน้ำบาดาลบนพื้นที่รับน้ำป้องกันการแพร่กระจายดินเค็ม โดยกรมพัฒนาที่ดิน การผลิตพันธุ์ปลากะรังที่มีมูลค่าสูงเชิงพาณิชย์ โดยกรมประมง การปฏิบัติการฝนหลวงเพื่อยับยั้งการเกิดพายุลูกเห็บ โดยกรมฝนหลวงและการบินเกษตร เครื่องให้ความร้อนแบบไดอิเล็กทริกสำหรับหม้อทอดข้าว โดยสำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร (องค์การมหาชน) BIO-Product ความหลากหลายทางชีวภาพบนพื้นที่สูง โดยสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) นวัตกรรมแผ่นใยไหม โดยกรมหม่อนไหม และไส้เดือนฝอยสายพันธุ์ไทยควบคุมแมลง โดยกรมวิชาการเกษตร เป็นต้น ทั้งนี้ กระทรวงเกษตร เชื่อมั่นว่า การจัดงานนิทรรศการแสดงผลงานวิจัยของกระทรวงเกษตรฯ ในครั้งนี้ จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อผู้ที่เกี่ยวข้องในทุกภาคส่วน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มนักวิจัย นักวิชาการ ที่สามารถนำผลสำเร็จของงานวิจัยต่างๆ ไปต่อยอด เพื่อพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมด้านการเกษตรในการช่วยแก้ปัญหาและเพิ่มรายได้ และพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างรอบด้าน ให้แก่เกษตรกรต่อไป โดยกระทรวงเกษตรฯ มุ่งมั่นที่จะทำงานโดยยึดประโยชน์ของเกษตรกรเป็นที่ตั้ง โดยอาศัยการบูรณาการระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำภาคเกษตรของประเทศไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน

สำหรับผลงานวิจัยด้านพืชของกรมวิชาการเกษตร มีความหลากหลายทั้งยังเป็นเรื่องที่กำลังได้รับความสนใจและเป็นเรื่องใกล้ตัวสำหรับผู้ที่อาศัยอยู่ในเมือง และล้วนเป็นผลงานวิจัยที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงในระดับไร่นา และปรับใช้ในเชิงพาณิชย์ได้ อาทิ มะนาวพันธุ์พีจิตร 1 และการแปรรูปมะนาว โกโก้พันธุ์ต่างๆ การขยายพันธุ์โกโก้ และผลิตภัณฑ์โกโก้ พร้อมแนะนำพันธุ์ฝ้าย ขั้นตอนการแปรรูปจากปุ๋ยฝ้ายและผลิตภัณฑ์จากฝ้ายฝ้าย นอกจากนั้น ยังมี การแนะนำพันธุ์งาต่างๆ และผลิตภัณฑ์จากงา การจัดแสดงพันธุ์มะพร้าว ผลิตภัณฑ์จากน้ำมันมะพร้าว ตลอดจนศัตรูมะพร้าวและการป้องกันกำจัด เช่น แมลงค้ำหนาม หนอนหัวดำ และด้วงมะพร้าว และผลงานวิจัยเกี่ยวกับซีโร่เวสต์ (Zero Waste) ซึ่งนำวัสดุที่ไม่ใช้แล้วมาใช้ให้เกิดประโยชน์ อาทิ งานอัดจากเส้นใยเปลือกทุเรียน และการใช้เศษซากจากพืชทำวัสดุปลูกกล้วยไม้ แทนการใช้กาบมะพร้าว (กรมวิชาการเกษตร, 2558)

ผลสำเร็จงานวิจัยของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ที่สามารถใช้ประโยชน์นอกจากงานวิจัยในการต่อยอดให้เกิดประโยชน์เชิงพาณิชย์ คือ การปรับปรุง พันธุ์ปทุมมา เพื่อออกสู่ตลาดไม้ตัดดอกของไทยโดยจากงานวิจัยของ ผศ.ดร.เฉลิมศรี นนทสวัสดิ์ศรี และคณะ สามารถผสมข้ามสายชนิด

พันธุ์สกุลปทุมมากับกระเจียว ทำให้เกิดความสำเร็จในการผสมข้ามสายพันธุ์ดังกล่าว ทำให้เกษตรกรสามารถลดขั้นตอนการเพาะเลี้ยง การสนับสนุนการจัดการได้ (สถาบันบ่มเพาะวิสาหกิจ มหาวิทยาลัยแม่โจ้, 2559)

สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ (องค์การมหาชน) หรือ สนช. จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2546 และได้ปรับเปลี่ยนรูปแบบเป็นองค์การมหาชน เมื่อ 1 กันยายน 2552 มีภารกิจหลักในการสร้างความตื่นตัวและสร้างบรรยากาศนวัตกรรมให้เกิดขึ้นในประเทศไทย โดยการส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการดำเนินงานด้านนวัตกรรมทั้งในระดับภาคการผลิต ภาคการเกษตร และภาคบริการ ผ่านกลไกการสนับสนุนทั้งด้านวิชาการ และการเงิน ภายใต้โครงการ “แปลงเทคโนโลยีเป็นทุน” โครงการ “นวัตกรรมดี...ไม่มีดอกเบีย” และโครงการทุนเครือข่ายวิสาหกิจ (สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ (องค์การมหาชน), 2555)

ขณะเดียวกันทางภาครัฐบาลได้มีการส่งเสริมและผลักดันการดำเนิน โครงการ Startup Thailand 2016 ขึ้นโดยเป็นโครงการของการดำเนินธุรกิจที่ใช้นวัตกรรมเข้ามาใช้เป็นส่วนประกอบในการดำเนินธุรกิจ โดยเป็นกระบวนการที่สามารถทำซ้ำ (Repeat table) ขยายตลาด (Scalable) เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม และเติบโตอย่างก้าวกระโดด (Exponential growth) โดยฝึคนักธุรกิจรุ่นใหม่ๆให้สามารถใช้เทคโนโลยีใหม่ๆมาต่อยอดธุรกิจให้เกิดประโยชน์เชิงพาณิชย์อย่างสร้างสรรค์ โดยตลาดการเกษตรยังคงเป็นแกนหลักในการขับเคลื่อน แต่จะเปลี่ยนการเกษตรแบบดั้งเดิมไปสู่การเกษตรสมัยใหม่ โดยมีเกษตรกรเป็นผู้ประกอบการ (จดหมายข่าวรัฐบาลเพื่อประชาชน, 2559 : 4)

กระทรวงเกษตรฯ โดยกรมวิชาการเกษตร จับมือ สนช. ลงนามบันทึกความร่วมมือ “การพัฒนาและสนับสนุนนวัตกรรมการวิจัยเกษตรสู่เชิงพาณิชย์” หนุนงานวิจัยด้านเกษตร-เกษตรอินทรีย์ เครื่องจักรกลเกษตร หวังขยายผลสู่เชิงการค้า ควบคู่พัฒนางานวิจัยให้เกิดความเข้มแข็ง ทั้งนี้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีนโยบายในการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมจากผลงานวิจัยทางการเกษตรของทุกหน่วยงานในสังกัด ไปใช้ในการแก้ปัญหาการผลิตของเกษตรกร ทั้งการพัฒนาเพิ่มผลผลิต การลดต้นทุนการผลิต และการสร้างมูลค่าเพิ่มทางการเกษตรให้แก่เกษตรกรในทุกพื้นที่การผลิต ซึ่งจะเห็นได้จากที่กระทรวงเกษตรฯ มอบหมายให้สำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร (องค์การมหาชน) ที่กระทรวงเกษตรฯ ดำริตั้งขึ้น เพื่อให้มีหน้าที่สนับสนุนให้ทุนวิจัยเพื่อส่งเสริมพัฒนางานวิจัยด้านการเกษตรกับหน่วยงานทั้งภายในและภายนอกกระทรวงเกษตรฯ และผลักดันผลงานวิจัยที่สำเร็จแล้วไปสู่วงการเกษตร ทั้งในรูปแบบใช้ประโยชน์สาธารณะหรือเชิงพาณิชย์ ซึ่งมีภาคเอกชนมาขอรับสิทธิถ่ายทอดเทคโนโลยี ทำให้เกิดการพัฒนากิจการเกษตรของประเทศอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการพัฒนานวัตกรรมวิจัยการเกษตร

ผู้เชิงพาณิชย์ กระทรวงเกษตรฯ โดยกรมวิชาการเกษตร และสำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ (องค์การมหาชน) หรือ สนช. จึงร่วมลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือเรื่อง “การพัฒนาและสนับสนุนนวัตกรรมการวิจัยเกษตรผู้เชิงพาณิชย์” ระยะที่ 2 มีระยะเวลาดำเนินการ 2 ปี เพื่อสร้างความร่วมมือในการส่งเสริมและสนับสนุนการนำผลงานวิจัย โดยเฉพาะด้านการเกษตร เกษตรอินทรีย์ และเครื่องจักรกลการเกษตรของกรมวิชาการเกษตร ไปใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ พร้อมทั้งแลกเปลี่ยนข้อมูลและองค์ความรู้ด้านการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมทางการเกษตรระหว่างกัน และมุ่งถ่ายทอดเทคโนโลยีสู่กลุ่มเป้าหมายทั้งภาครัฐ เอกชน และเกษตรกร เพื่อให้มีการส่งออกสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพ ได้มาตรฐาน ทั้งพืชผัก ผลไม้ และผลิตภัณฑ์อาหารแปรรูป ตลอดจนสร้างความเข้มแข็งด้านการวิจัยและพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อขยายผลในเชิงพาณิชย์ ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศในอนาคต ในส่วนของ สนช. จะสนับสนุนเงินอุดหนุนแก่ภาคเอกชนไม่ว่าจะเป็นผู้ประกอบการ สหกรณ์ และวิสาหกิจชุมชน ในการพัฒนานวัตกรรมทั้งด้านสินค้าและบริการที่ตอบสนองความต้องการของตลาด พร้อมทั้งต่อยอดองค์ความรู้ด้านการเกษตรหรือร่วมทดสอบประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ยังร่วมแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับโครงการนำร่อง และร่วมเผยแพร่ประชาสัมพันธ์สินค้านวัตกรรมทางการเกษตร เพื่อสร้างโอกาสทางการตลาดและเป็นการเพิ่มมูลค่าสินค้าด้วย สำหรับความร่วมมือกับ สนช. ในการพัฒนาและสนับสนุนนวัตกรรมการวิจัยการเกษตรผู้เชิงพาณิชย์ ระยะที่ 2 นี้ สนช. และภาคเอกชนที่เข้าร่วมโครงการนำร่องรับการถ่ายทอดเทคโนโลยีหนึ่งนวัตกรรมไปสู่เชิงพาณิชย์ จะชำระค่าธรรมเนียมแรกเริ่มให้แก่กรมวิชาการเกษตร จำนวน 100,000 บาท ในการขออนุญาตนำเทคโนโลยีหรือองค์ความรู้ หรือผลงานวิจัยด้านการเกษตรไปใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ โดย สนช. และหน่วยงานเอกชนจะรับผิดชอบค่าธรรมเนียมแรกเริ่มฝ่ายละ 50,000 บาท ซึ่งกรมวิชาการเกษตรจะนำไปใช้ต่อยอดส่งเสริมการวิจัยด้านการเกษตรต่อไป (ฐานเศรษฐกิจ, 2558)

จุดแข็งของภาคเหนือที่เป็นแหล่งอาหารที่อุดมสมบูรณ์ของประเทศมีความหลากหลายของ ผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรทำให้หลายจังหวัดในภาคเหนือ โดยเฉพาะจังหวัดเชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง และ แม่ฮ่องสอน กลายเป็นแหล่งผลิตและแปรรูปสินค้าเกษตรเพื่อการส่งออกทำรายได้เข้าประเทศต่อปีมูลค่ามหาศาล ส่งผลดีต่อเกษตรกรในภาคการผลิต ธุรกิจเกษตร อุตสาหกรรม และอาหาร ตลอดจนอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องทั้งระบบ นอกจากนั้นในภาคเหนือยังมีธุรกิจอาหารที่หลากหลายและส่งออกไปทั่วโลก มีแหล่งความรู้เกี่ยวกับอาหารมากมาย มีสถาบันการศึกษาที่มีผลงานด้านการวิจัยพัฒนาสาขาการเกษตรและชีวเทคโนโลยีเป็นทุนอยู่จำนวนมากที่จะสามารถแปรองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยและพัฒนาให้เป็นรูปธรรม อันนำมาซึ่งการถ่ายทอดเทคโนโลยีกับ

ภาคส่วนต่างๆ ทั้งผู้ประกอบการ เกษตรกร นำไปสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ด้านอาหารที่สร้างมูลค่าเพิ่มทางธุรกิจ อันจะเป็นแนวทางขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยความรู้ และเป็นจุดแข็งที่ช่วยดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศได้เป็นอย่างดี (สำนักบริหารยุทธศาสตร์ กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1, 2556)

การเกิดขึ้นของประชาคมอาเซียน (ASEAN Community : AC) โดยเฉพาะประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community : AEC) ในปี พ.ศ.2558 นี้ ทุกประเทศสมาชิกต้องมีการเตรียมความพร้อมและเตรียมการรับมือกับการก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน สำหรับประเทศไทยนั้นถือเป็นสิ่งที่ท้าทายที่จะทำให้ประชาชนทุกคนเข้าถึงในเรื่องนี้ เพราะการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนถือเป็นเรื่องใหม่สำหรับประชาชนอย่างมาก และมีเพียงประชาชนส่วนน้อยเท่านั้นที่ทราบ รับรู้และตระหนักถึงการเตรียมความพร้อมและเตรียมการรับมือกับการก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ซึ่งประชาชนที่ตระหนักและเตรียมการในเรื่องนี้จะมีเพียงผู้ที่อยู่ในแวดวงผู้มีความรู้การศึกษาดีในระดับอาจารย์มหาวิทยาลัย นักวิจัย นักการเมืองและผู้นำทางสังคมเท่านั้น แต่ขณะเดียวกันประเทศไทยก็ได้แสดงความพยายามในการสร้างความตระหนักและการเตรียมความพร้อมให้กับพลเมืองไทยทุกคน (วิระศักดิ์ สมยานะ, 2558)

หากมองถึงนโยบายการวิจัยที่ต้องลงสู่ชุมชนท้องถิ่นภายใต้กรอบประชาคมอาเซียนด้านการพัฒนาเศรษฐกิจการเกษตรนั้น จังหวัดเชียงใหม่ถือว่าเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีศักยภาพด้านการเกษตรในลำดับต้นๆ ของประเทศไทย ผลของการเปิดอาเซียนก่อให้เกิดปรากฏการณ์ย้ายถิ่นฐานแรงงานต่างด้าวเข้ามาทำงานภาคเกษตรในเชียงใหม่อย่างต่อเนื่องส่วนใหญ่เป็นแรงงานจากประเทศเพื่อนบ้านของไทย ต่อไปเชียงใหม่ยังจะเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจเมื่อมีการเชื่อมโยง North-South Corridor จากทางตอนใต้ของจีน รวมถึง East-West Corridor จากสหภาพเมียนมาร์ ซึ่งเชื่อมต่อกันทางถนน และรถไฟความเร็วสูง นอกจากนั้นเชียงใหม่ยังจะเป็นศูนย์กลางทางการบิน ในอนุภูมิภาคด้วย การขยายตัวของจังหวัดเชียงใหม่เองที่มีการสร้างเครือข่ายสาธารณูปโภค เช่นถนนวงแหวน และศูนย์กลางการประชุมนานาชาติ เชียงใหม่จึงมีความพร้อมในการพัฒนาเพื่อเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนได้สูง การกระจายตัวของเศรษฐกิจภาคเกษตรจะเกิดประสิทธิภาพในทุกๆ ด้าน

โดยช่วงที่ผ่านมาจังหวัดเชียงใหม่ ได้เปิดศูนย์ประชาคมอาเซียน รองรับการประชุมงานทุกภาคส่วน ขับเคลื่อนเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยมีการจัดตั้งอนุกรรมการ 3 คณะ ตาม 3 เสาหลักประชาคมอาเซียน โดยพาณิชย์จังหวัดเชียงใหม่ เป็นประธานคณะอนุกรรมการประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดเป็นประธานคณะอนุกรรมการประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน และปลัดจังหวัดเชียงใหม่เป็นประธานคณะอนุกรรมการการเมือง

และความมั่งคั่งอาเซียน และมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมเป็นคณะอนุกรรมการศูนย์ฯ ซึ่งหากพิจารณาถึงจังหวัดเชียงใหม่ นั้น ข้อดีของปรากฏการณ์เปิดเสรีอาเซียนสำหรับจังหวัดเชียงใหม่เป็นหลักฐานเชิงประจักษ์ได้หลายประการ เช่น เศรษฐกิจการค้าคึกคักขึ้น โดยเฉพาะธุรกิจด้านการเกษตร การผลิตอาหาร ร้านค้า การศึกษา และการแพทย์ โดยมีเชียงใหม่เป็นศูนย์กลางมานานและมากขึ้นมาโดยตลอด ซึ่งในภูมิภาคเหนือของไทย รวมถึงจีนตอนใต้ พม่าและลาวตอนบน ล้วนมุ่งสู่จังหวัดเชียงใหม่ทั้งสิ้น (วิระศักดิ์ สมยานะ, 2558)

หากมองถึงนโยบายการวิจัยที่ต้องลงสู่ชุมชนท้องถิ่นภายใต้กรอบประชาคมอาเซียนด้านการพัฒนาเศรษฐกิจการเกษตรนั้น จังหวัดเชียงใหม่ถือว่าเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีศักยภาพด้านการเกษตรในระดับต้นๆ ของประเทศไทย ผลของการเปิดอาเซียนก่อให้เกิดปรากฏการณ์ย้ายถิ่นฐานแรงงานต่างด้าวเข้ามาทำงานภาคเกษตรในเชียงใหม่อย่างต่อเนื่องส่วนใหญ่เป็นแรงงานจากประเทศเพื่อนบ้านของไทย ต่อไปเชียงใหม่ยังจะเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจเมื่อมีการเชื่อมโยง North-South Corridor จากทางตอนใต้ของจีน รวมถึง East-West Corridor จากสหภาพเมียนมาร์ ซึ่งเชื่อมต่อกันทางถนน และรถไฟความเร็วสูง นอกจากนี้เชียงใหม่ยังเป็นศูนย์กลางทางการบิน ในอนุภูมิภาคด้วย การขยายตัวของจังหวัดเชียงใหม่เองที่มีการสร้างเครือข่ายสาธารณูปโภค เช่น ถนนวงแหวน และศูนย์กลางการประชุมนานาชาติ เชียงใหม่จึงมีความพร้อมในการพัฒนาด้านการเกษตรเพื่อเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนได้สูง การกระจายตัวของเศรษฐกิจภาคเกษตรจะเกิดประสิทธิภาพในทุกๆ ด้าน

ด้วยเหตุนี้ คณะนักวิจัยจึงได้จัดทำโครงการวิจัยเพื่อทบทวนและวิเคราะห์สถานการณ์และทิศทางการวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ต่อภาคเกษตรเกษตรจังหวัดเชียงใหม่ต่อการปรับตัวในอาเซียน โดยจัดทำเป็นโครงการก่อนการวิจัยจริง (Pre-research) เป็นการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อทบทวนแผนกลยุทธ์ท้องถิ่นจังหวัดเชียงใหม่ด้านเศรษฐกิจเกษตร วิเคราะห์สถานการณ์การแข่งขันในอาเซียนต่อภาคเกษตร ปัญหา และอุปสรรค เพื่อให้ได้โจทย์วิจัย ซึ่งการทำ Pre-research ครั้งนี้ได้จัดขึ้นในวันที่ 9 กันยายน พ.ศ. 2558 ณ โรงแรมดิเอ็มเพรส เชียงใหม่ ภายในงานมีหน่วยงานเข้าร่วมมากกว่า 40 หน่วยงาน ทั้งภาครัฐ เอกชน รัฐวิสาหกิจ และชุมชนเกษตร รวมถึงท้องถิ่นจังหวัดเชียงใหม่ อีกทั้งการวิจัยครั้งนี้ได้รับความอนุเคราะห์จากที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิที่เชี่ยวชาญเรื่องของแนวคิดการพัฒนาท้องถิ่น และผู้แทนจากหน่วยงานภาคเกษตรและเศรษฐกิจของจังหวัดเชียงใหม่ที่สำคัญคือ กรมส่งเสริมการเกษตร เกษตรอำเภอ และสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร รวมถึงกรมพัฒนาชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ ทำให้การประชุมเชิงปฏิบัติการสามารถสรุปปัญหาที่เกิดขึ้นกับภาคเกษตรของท้องถิ่นในจังหวัดเชียงใหม่ ที่สำคัญคือ

ปัญหาด้านการต่อ ยอดการวิจัยภาคการเกษตรของชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ ให้เกิดประโยชน์เชิงพาณิชย์และสาธารณะ ภายใต้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (พรวิรัตน์ บุญมากาศ, 2560)

โดยในปีที่ 1 (2560) ผลการวิจัยได้ทราบถึงศักยภาพภาพของชุมชนเกษตรในจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อวิจัยและพัฒนาศักยภาพภาคการเกษตรของชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ ในประเด็นการต่อยอดภาคการเกษตรของชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ ให้เกิดประโยชน์เชิงพาณิชย์และสาธารณะ ภายใต้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน อย่างสร้างสรรค์ เพื่อการแข่งขันในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน บนพื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเสนอเป็นยุทธศาสตร์ในการพัฒนาศักยภาพของการเกษตรชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 17 หน่วยงาน ได้แก่ 1) ศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมภาคที่ 1 จังหวัดเชียงใหม่ 2) สมาคม SME แห่งประเทศไทย 3) มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์ 4) มหาวิทยาลัยแม่โจ้ 5) มหาวิทยาลัยพายัพ 6) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 7) มหาวิทยาลัยพะเยา 8) มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ 9) มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง 10) สำนักงานพัฒนาชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ 11) โครงการพิเศษสวนเกษตรเมืองงายในพระองค์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ 12) สำนักงาน ปปช. เชียงใหม่ เขต 5 (เชียงใหม่) 13) กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ 14) กลุ่มแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจการเกษตร 15) สถาบันการจัดการเพื่อชนบทและสังคม (Rural and Social Management Institution: RUSMI) 16) สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน และ 17) ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน) จากการวิจัยเพื่อการวิจัยเพื่อต่อยอดภาคการเกษตรของชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ ให้เกิดประโยชน์เชิงพาณิชย์และสาธารณะ ภายใต้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน อาศัยแนวคิดกระบวนการวิเคราะห์ SWOT ในการวิเคราะห์จุดแข็ง โอกาส จุดอ่อน และอุปสรรคของกลุ่มเกษตรกร จังหวัดเชียงใหม่ ทั้ง 3 กลุ่มเกษตรกร ซึ่งการวิจัยพบว่า จุดแข็งของกลุ่มเกษตรกรที่สำคัญ คือ กลุ่มมีสมาชิกที่มีความเชี่ยวชาญในด้านการผลิต การตลาด การแปรรูปสินค้า การประชาสัมพันธ์ และการจัดการบัญชีของกลุ่ม สินค้าได้มีการรับรองมาตรฐานและตรวจสอบคุณภาพของสินค้า และสินค้าเกษตรมีความต้องการในระดับประเทศ ด้านโอกาสที่สำคัญ คือ กลุ่มเกษตรกรมีหน่วยงานที่คอยให้ความช่วยเหลือด้านความรู้ในเรื่องต่าง ๆ แก่กลุ่มเกษตรกร และตลาดสินค้ามีความหลากหลายและรองรับสินค้าเกษตรของกลุ่ม แต่กลุ่มเกษตรกรที่เข้าร่วมยังมีจุดอ่อนที่สำคัญ คือ กลุ่มเกษตรกรยังไม่สามารถผลิตสินค้าในปริมาณที่มาก และมีอุปสรรคที่สำคัญ คือ กลุ่มเกษตรกรมีคู่แข่งทางการตลาดจำนวนมาก (พรวิรัตน์ บุญมากาศ, 2560)

จากผลการศึกษาได้แนวทางการพัฒนาต่อยอดภาคการเกษตรของชุมชนให้เกิดประโยชน์เชิงพาณิชย์กล่าวคือ การพัฒนาสินค้าทางการเกษตรให้มีคุณภาพและคุณค่าโดยใช้ทุนทางปัญญา และวัฒนธรรมที่ตนเองมีอยู่ซึ่งสามารถต่อยอดให้เกิดรายได้แก่กลุ่มและการนำไปต่อยอดให้เกิด

ประโยชน์เชิงสาธารณะกล่าวคือ เป็นต้นแบบของกลุ่มเกษตรกรรายอื่นที่จะนำไปเป็นแบบอย่างของการพัฒนาคุณภาพของสินค้าและบริการสอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงเกษตรที่พยายามส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยและการดำเนินงานของเกษตรกรที่จะต่อยอดการดำเนินงานด้านการเกษตรให้เกิดประโยชน์เชิงพาณิชย์โดยพยายามพัฒนาคุณภาพของสินค้าทางการเกษตรให้มีความปลอดภัยเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของตลาดและสอดคล้องการต่อยอดการผลิตสินค้าและบริการให้เกิดความสร้างสรรค์โดยอาศัยทุนทางปัญญาคือ ความรู้ ความสามารถที่ตนเองมีอยู่ตลอดจนทุนด้านวัฒนธรรมและทุนความสัมพันธ์ที่ตนเองสามารถสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับผู้อื่นในอันที่จะส่งเสริมและผลักดันให้เกิดการต่อยอดของสินค้าและบริการให้เกิดประโยชน์เชิงพาณิชย์ได้ ขณะเดียวกันทางกลุ่มเกษตรกรได้มีการนำเอาหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเข้ามาใช้ในการดำเนินงานเพื่อต่อยอดภาคการเกษตรให้เกิดประโยชน์เชิงพาณิชย์ในประเด็นของความรู้และคุณธรรม โดยพยายามนำเอาองค์ความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาของท้องถิ่นเข้ามาใช้ในการผลิตและการต่อยอดการดำเนินธุรกิจอย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคมกล่าวคือ มุ่งเน้นการผลิตสินค้าที่มีคุณภาพไม่เป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อมสอดคล้องกับหลักพื้นฐานของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในประเด็นของความรู้ที่จะต้องรีบขนขวายและมีความรอบคอบในอันที่จะนำเอาความรู้มาใช้ให้เกิดประโยชน์กับการดำเนินงาน การมีคุณธรรม ความซื่อสัตย์ต่อการประกอบภารกิจ ซึ่งความรู้ ความสามารถของแต่ละบุคคลที่มีความแตกต่างกันไปแต่หากองค์กรต้องการประสบความสำเร็จในการดำเนินงานจำเป็นจะต้องมีการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรภายในองค์กรเพื่อที่จะได้ช่วยทำให้ให้บุคลากรมีศักยภาพ มีความรู้และความสามารถเพิ่มขึ้น อันจะช่วยทำให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น ขณะเดียวกันการพัฒนาการดำเนินงานของกลุ่มให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นผู้นำกลุ่มมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ดังนั้นจึงมีความจำเป็นจะต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาความรู้และความสามารถของผู้นำกลุ่ม ปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดความเข้มแข็งแก่ชุมชนคือ ปัจจัยด้านผู้นำที่เป็นผู้มีความรู้มีความสามารถ มีวิสัยทัศน์ เปิดใจกว้าง มีมนุษยสัมพันธ์ ดังนั้นทรัพยากรมนุษย์เป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนองค์กรให้คงอยู่ในท่ามกลางกระแสการแข่งขัน ดังนั้นองค์กรจำเป็นจะต้องมีการพัฒนาศักยภาพของทรัพยากรมนุษย์เพื่อให้การดำเนินงานขององค์กรบรรลุเป้าหมาย แนวทางในการต่อยอดการเกษตรให้เกิดประโยชน์เชิงพาณิชย์ เกษตรกรจำเป็นจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญา โดยเกษตรกรจะต้องศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาสินค้าและบริการให้มีคุณภาพจนสามารถจดทะเบียนคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาได้ไม่ว่าจะเป็นลิขสิทธิ์ สิทธิบัตร เพื่อที่จะสามารถนำเอาสินค้าและบริการไปจำหน่ายและก่อให้เกิดรายได้แก่เกษตรกรได้ จากการวิเคราะห์และประเมินผลโดยใช้แบบจำลอง Diamond Model ของ Michael

E. Porter และแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งมีปัจจัยส่งเสริมและท้าทายสู่ความเป็นเลิศต่อการต่อ ยอดภาคการเกษตรให้เกิดประโยชน์เชิงพาณิชย์และสาธารณะ ประกอบไปด้วย 1) ปัจจัยในการดำเนินงาน (Factor condition) 2) เงื่อนไขด้านความต้องการของตลาด (Demand condition) 3) อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องและสนับสนุน (Related and supporting industries) 4) กลยุทธ์ โครงสร้าง และการแข่งขัน (Firm Strategy Structure and Rivalry) 5) รัฐบาล (Government) และ 6) เหตุสุดวิสัย หรือ โอกาส (Chance) ทำให้นักวิจัยเห็นถึงศักยภาพของชุมชนในแต่ละแห่ง และทราบแนวทางในการต่อยอดภาคการเกษตรของชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ ให้เกิดประโยชน์เชิงพาณิชย์และสาธารณะ ภายใต้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ทั้งหมด 4 ประเด็น ซึ่งประเด็นที่สำคัญที่สุด คือ การพัฒนาต่อยอดภาคการเกษตรของชุมชนให้เกิดประโยชน์เชิงพาณิชย์ คือ งานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์ของชุมชนที่จะนำไปสู่การพัฒนาเป็นสิ่งประดิษฐ์ หรือผลิตภัณฑ์ซึ่งก่อให้เกิดรายได้ หรือนำไปสู่การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ส่วนประโยชน์เชิงสาธารณะ เป็นการนำผลงานวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์แก่สาธารณชนในเรื่องต่างๆ ดังนั้นกลุ่มเกษตรกรจังหวัดเชียงใหม่ควรพัฒนาสินค้าเกษตรให้มีคุณภาพและมาตรฐานให้เพิ่มขึ้นจนสามารถต่อยอดได้ ซึ่งการพัฒนาและสนับสนุนนวัตกรรมการวิจัยเกษตรสู่เชิงพาณิชย์ ที่เน้นการพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตและเครื่องจักรกลเกษตรเพื่อขยายผลสู่เชิงการค้า นอกจากนี้ผู้นำกลุ่มเกษตรกรควรมีความเข้มแข็งและมุ่งมั่นในการพัฒนาต่อยอดสินค้าเกษตรของตนอยู่เสมอมีความกระตือรือร้นในการหาความรู้มาพัฒนาตนเอง ผู้นำวิสาหกิจชุมชนควรสร้างความรู้จากทุนทางปัญญาเพื่อใช้ในการพัฒนาสินค้าเชิงเชิงสร้างสรรค์ การเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ และการจัดทรัพยากรสินทางปัญญา ขณะเดียวกันการสร้างมูลค่าเพิ่มของผลิตภัณฑ์จะช่วยดึงดูดและจูงใจให้ผู้บริโภคมีความสนใจและมาซื้อผลิตภัณฑ์เพิ่มขึ้น โดยรูปแบบของการสร้างมูลค่าเพิ่มของผลิตภัณฑ์ด้านการเกษตรคือการนำเอาสินค้าทางการเกษตรมาแปรรูปให้เกิดมูลค่าเพิ่ม โดยการให้ความรู้แก่เกษตรกรในการนำเอาสินค้าทางการเกษตรมาทำการแปรรูป ที่เน้นการเพิ่มศักยภาพของคนในชุมชนเพื่อยกระดับเศรษฐกิจและสังคมของชุมชน ซึ่งนำเอาหลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเข้ามาใช้กับการดำเนินงานเพื่อพัฒนา ด้านเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่นเพื่อให้เกิดความยั่งยืน(พรวิณัส บุญมาภาส, 2560) ดังนั้นเพื่อเป็นการต่อยอดจากงานวิจัยในปี 2560 ในปี 2 (2561) มีเป้าหมายในการสร้างและพัฒนาศักยภาพภาคการเกษตรของชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ อย่างสร้างสรรค์ เพื่อการแข่งขันในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน บนพื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อวิจัยและพัฒนาศักยภาพภาคการเกษตรของชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ ในประเด็น การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรของชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ ให้มีศักยภาพการแข่งขันในอาเซียนอย่างสร้างสรรค์ บนพื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

โครงการวิจัยมีขอบเขตการวิจัยเป็นระยะเวลาทั้งสิ้น 3 ปี โดยเป็นการศึกษาศักยภาพของชุมชนเกษตรในจังหวัดเชียงใหม่ ศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพภาคการเกษตรของชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ ในประเด็นการต่อยอดภาคการเกษตรของชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ ให้เกิดประโยชน์เชิงพาณิชย์และสาธารณะ ภายใต้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน อย่างสร้างสรรค์ บนพื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเพื่อเสนอยุทธศาสตร์ในการพัฒนาศักยภาพภาคการเกษตรชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ ภายใต้กรอบประชาคมอาเซียน ในการขยายผลต้นแบบการพัฒนาภาคเศรษฐกิจการเกษตรในระดับภูมิภาคต่อไป

โดยงานวิจัยในครั้งนี้จะเป็นการศึกษาปัญหาและผลกระทบที่จะเกิดขึ้น รวมถึง การศึกษาศักยภาพของชุมชนเกษตรในจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อวิจัยและพัฒนาศักยภาพภาคการเกษตรของชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ ในประเด็นการต่อยอดภาคการเกษตรของชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ ให้เกิดประโยชน์เชิงพาณิชย์และสาธารณะ ภายใต้ประชาคม เศรษฐกิจอาเซียน อย่างสร้างสรรค์ เพื่อการแข่งขันในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน บนพื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเพื่อเสนอยุทธศาสตร์ในการพัฒนาศักยภาพภาคการเกษตรชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ อันจะนำไปสู่การวิเคราะห์หาแนวทางในประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ ในเขตพื้นที่ 25 อำเภอ ของจังหวัดเชียงใหม่ ทั้งสิ้น 207 ตำบล โครงการวิจัยครั้งนี้ อาศัยวิธีการแบบมีส่วนร่วม (PAR) เพื่อสะท้อนปัญหาและผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับการพัฒนาชุมชนเกษตรจังหวัดเชียงใหม่ ให้สามารถแข่งขันได้ในอาเซียน (AC) จนได้ต้นแบบการพัฒนาศักยภาพภาคการเกษตรของชุมชน ด้านการใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์และสาธารณะ จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 20 ชุมชน เพื่อขยายผลไปสู่โครงการ (พ.ศ. 2561) ใช้ระยะเวลา 12 เดือน ให้ได้ต้นแบบการพัฒนาศักยภาพภาคการเกษตรของชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ ด้านการใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์และสาธารณะ จำนวน 30 ชุมชน และเพื่อให้เกิดความต่อเนื่องของการพัฒนาและประสิทธิภาพสูงสุดจึงต่อยอดไปสู่โครงการปีที่ 2 (พ.ศ. 2562) ใช้ระยะเวลา 12 เดือน โดยการขยายผลอีกจำนวน 50 ชุมชน จากนั้นจึงสามารถเสนอแนวทางในการพัฒนาศักยภาพภาคการเกษตรของชุมชน ในภาพรวมของจังหวัดเชียงใหม่ พร้อมกับประเมินมูลค่าเพิ่มของโครงการในการเพิ่มขีดความสามารถให้กับชุมชนท้องถิ่น จังหวัดเชียงใหม่ ผู้การ

แข่งขันใน AEC อันจะนำไปสู่การขยายผลสู่ นโยบายระดับจังหวัดเพื่อกำหนดเป็นแผนยุทธศาสตร์ และกลยุทธ์การพัฒนาศักยภาพภาคการเกษตรของชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ เป้าหมาย 100 ชุมชนต่อไป

1.4 วิธีดำเนินการวิจัย

โครงการวิจัยมีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

1.4.1 ประชากร/กลุ่มตัวอย่าง/ผู้เข้าร่วมการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดกลุ่มตัวอย่างในจังหวัดเชียงใหม่ ที่มีความต้องการเข้าร่วมโครงการ ใช้วิธีสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified sampling) จากอำเภอต่าง ๆ ที่สนใจจะเข้าร่วมโครงการ ทั้งหมด 25 อำเภอ

ขั้นตอนที่ 2 กำหนดกลุ่มตัวอย่าง โดยคัดเลือกจากกลุ่มตัวอย่างที่มีศักยภาพ 2 ชุมชน ที่มีศักยภาพด้านการต่อยอดภาคการเกษตรให้เกิดประโยชน์เชิงพาณิชย์และสาธารณะ เมื่อเปรียบเทียบกับประชคมอาเซียน

1.4.2 ข้อมูลและเครื่องมือในการวิจัย

1) ข้อมูลปฐมภูมิ ได้จากการสำรวจ สอบถามและสัมภาษณ์บริบทชุมชนและบริบทกลุ่มเกษตรกร จำนวน 2 ชุมชน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1) บริบทชุมชน ได้แก่ ตำบลบ้านกลาง อำเภอสันป่าตอง และ ตำบลแม่ทากกลาง อำเภอแม่ฮอน

2) บริบทกลุ่มเกษตรกร ได้แก่ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลผลิตเกษตร และกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแม่ทากอร์แกนิก

3) ศักยภาพของกลุ่มเกษตรกร

2) ข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่ เอกสาร งานวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาศักยภาพชุมชนเกษตรในจังหวัดเชียงใหม่ การวิจัยและพัฒนาศักยภาพภาคการเกษตรของชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ ในประเด็นการต่อยอดงานวิจัยภาคการเกษตรของชุมชนให้เกิดประโยชน์เชิงพาณิชย์และสาธารณะ ภายใต้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

3) ชนิดเครื่องมือการประเมิน แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต และแบบประเมิน ดังนี้

1) แบบฟอร์มแสดงความประสงค์เข้าร่วมโครงการ

2) แบบฟอร์มเพื่อประเมินคัดกรองผู้เข้าร่วมโครงการ

3) แบบฟอร์มการประเมิน การต่อยอดภาคการเกษตรของชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ ให้เกิดประโยชน์เชิงพาณิชย์และสาธารณะ ภายใต้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ใน

ประเด็น ประเด็น “การตลาดนำการผลิต : มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล” “ระบบการรับรองเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (Participatory Guarantee System : PGS)” “การจัดทำระบบควบคุมภายใน (Internal Control System : ICS)” และ “การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practice : GAP)” (ภาคผนวก ก)

1.5 ผลที่คาดว่าจะได้รับ

สามารถทำการวิจัยและพัฒนาศักยภาพภาคการเกษตรของชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ ในประเด็นการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรของชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ ให้มีศักยภาพการแข่งขันในอาเซียนอย่างสร้างสรรค์ บนพื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1.6 นิยามศัพท์

ชุมชน (community) หมายถึง บุคคลที่อาศัยอยู่ในบริเวณที่ใดที่หนึ่งที่มีความสัมพันธ์กัน ในฐานะเป็นเครือญาติหรือเพื่อนบ้าน โดยมีการใช้ชีวิตร่วมกันมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

ชุมชนเกษตร (Agricultural Community) หมายถึง ชุมชนที่คนในชุมชนส่วนใหญ่มีอาชีพหลักในการเลี้ยงชีพเป็นเกษตรกร

ประชาคมอาเซียน (ASEAN community) หมายถึง การร่วมกันทางเศรษฐกิจของประเทศในเขตอาเซียน เพื่อผลประโยชน์ในอำนาจการต่อรองทางเศรษฐกิจ การส่งออก และการนำเข้าของสินค้า ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ดำเนินการควบคู่ไปกับ ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN political-security community: APSC) และประชาคมสังคม-วัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN socio-cultural community: ASCC) ซึ่งเป็นสามส่วนหลักของประชาคมอาเซียน

ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Competition) หมายถึง การร่วมกันทางเศรษฐกิจของประเทศในเขตอาเซียน เพื่อผลประโยชน์ในอำนาจการต่อรองทางเศรษฐกิจ การส่งออก และการนำเข้าของสินค้า

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy) หมายถึง ปรัชญาที่ชี้ถึงแนวทางการดำรงชีวิต และปฏิบัติตนของประชาชนทุกระดับตั้งแต่ครอบครัว ชุมชน จนถึงระดับรัฐทั้งในการดำรงชีวิตประจำวัน การพัฒนาและบริหารประเทศ ให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์

การพัฒนา (development) หมายถึง ความเจริญก้าวหน้าโดยทั่ว ๆ ไป เช่น การพัฒนาชุมชน พัฒนาประเทศ คือการทำสิ่งเหล่านั้นให้ดีขึ้น เจริญขึ้นสนองความต้องการของประชาชนส่วนใหญ่ให้ได้ดียิ่งขึ้น หรืออาจกล่าวได้ว่า “การพัฒนา” เป็นกระบวนการของการเคลื่อนไหวจาก

สภาพที่ไม่น่าพอใจไปสู่สภาพที่น่าพอใจ การพัฒนาเป็นกระบวนการที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ไม่หยุดนิ่งการพัฒนามีความสัมพันธ์โดยตรงกับความเปลี่ยนแปลง กล่าวคือ การพัฒนา หมายถึง กระบวนการของการเปลี่ยนแปลงที่มีการวางแผนไว้แล้ว คือการทำให้ลักษณะเดิมเปลี่ยนไป โดยมุ่งหมายว่าลักษณะใหม่ที่เข้ามาแทนที่นั้นจะดีกว่าลักษณะเก่า แต่โดยธรรมชาติแล้ว การเปลี่ยนแปลงย่อมเกิดปัญหาในตัวมันเอง เพียงแต่ว่าจะมีปัญหามากหรือปัญหาน้อย

ประโยชน์เชิงพาณิชย์ (Commercial Advantage) หมายถึง ลักษณะงานวิจัยและ/หรือ งานสร้างสรรค์ที่จะนำไปสู่การพัฒนาเป็นสิ่งประดิษฐ์ หรือผลิตภัณฑ์ซึ่งก่อให้เกิดรายได้ หรือนำไปสู่การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต

ประโยชน์เชิงสาธารณะ (Public Advantage) หมายถึง การนำผลงานวิจัยไปใช้ให้เกิด ประโยชน์แก่สาธารณชนในเรื่องต่าง ๆ ที่ทำให้คุณภาพชีวิตและเศรษฐกิจของประชาชนดีขึ้น ได้แก่ การใช้ประโยชน์ด้านการประกอบอาชีพ ด้านการบริหารจัดการสำหรับวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม (SME) ด้านการส่งเสริมประชาธิปไตย ภาคประชาชน ด้านศิลปะและวัฒนธรรม และด้านวิถีชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง เป็นต้น

ศักยภาพ (Potentiality) หมายถึง ความชำนาญในด้านต่าง ๆ ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ ที่ทำให้บุคคลสามารถกระทำการหรือลดเว้นกระทำการในกิจการใด ๆ ให้ประสบความสำเร็จหรือ สัมฤทธิ์ผล ซึ่งความสามารถเหล่านี้ได้มาจาก การเรียนรู้ ประสบการณ์ การฝึกฝน และการปฏิบัติจน เป็นนิสัย